

TURVALLINEN YKSINTYÖSKENTELY

- Mitä se on ja miten siihen päästään? Ohjeistus mielenterveyskuntoutujien asumispalveluiden työntekijöille Palveluyhteisö Entitaksessa

Sinikka Tuominen

Tiivistelmä

Yksintyöskentely sosiaali- ja terveysalalla on hyvin tavallista. Siihen on todettu liittyvän lisääntynyt fyysisen ja henkisen väkivallan uhka. Yksintyöskentely voi olla myös merkittävä työn kuormittavuutta lisäävä tekijä. Ohjeistus turvalliseen yksintyöskentelyyn on usein puutteellinen, tai se on liian pitkä ja vaikeaselkoinen. Tämän kehittämistyön tarkoituksena oli kartoittaa yleisiä yksintyöskentelyyn liittyviä ilmiöitä ja riskejä sekä niiden perusteella luoda Palveluyhteisö Entitaksen työntekijöille alustava ohjeistus turvalliseen yksintyöskentelyyn.

Eriaiset lait (työturvallisuuslaki, työterveyshuoltolaki, laki sosiaalihuollon asiakkaan/potilaan oikeuksista, henkilötietolaki ja Suomen perustuslaki) turvaavat työntekijöiden sekä asiakkaiden oikeuksia ja asemaa. Pelkästään lait eivät kuitenkaan tee yksintyöskentelystä turvallista. Riskien kartoitus ja näiden pohjalta laaditut selkeät toimintaohjeet luovat turvallisen työympäristön. Tärkeässä asemassa on koulutus, perehdytys ja työnohjaus. Avoin vuorovaikutus ja toimiva raportointikäytäntö lisäävät työntekijöiden tietoa vallitsevista tilanteista ja näin ollen lisäävät turvallisuutta.

Entitaksen asiakkaat ovat mielenterveyskuntoutujia, joille henkilökohtainen tuki tuotetaan kotiin. Työntekijä tekee kotikäynnit yleensä yksin, käytössä on omahoitajamalli, jonka vuoksi asiakkaat ja työntekijät tuntevat toisensa yleensä vuosienkin ajalta. Ryhmätoiminta sekä työ- ja päivätoiminta on järjestetty yhteistiloissa, joissa on useita asiakkaita ja usein vain yksi työntekijä. Työntekijä on yksin työvuorossa iltaisin, öisin ja viikonloppuisin.

Asiakkaiden kotona tehtävä riskien kartoitus on Entitaksessa työn alla. Vasta kartoituksen jälkeen on mahdollista päivittää jo olemassa olevat toimintaohjeet sekä tarkentaa tämän työn liitteenä olevaa turvallisen yksintyöskentelyn ohjeistusta.

Työyhteisössä vallitseva hyvä ja avoin vuorovaikutus mahdollistaa vaikeistakin asiakastilanteista puhumisen. Henkisen väkivallan, uhkailun ja seksuaalisen häirinnän kohteeksi joutuminen koetaan työuupumusta lisäävänä tekijänä. Toisaalta se saatetaan mieltää myös hiljaisesti hyväksyttäväksi ja työhön kuuluvaksi ilmiöksi. Näiden asioiden käsittely Entitaksessa esimerkiksi työnohjauksessa tai raportoinnin yhteydessä on yksi työturvallisuutta ja työhyvinvointia lisäävä tekijä. Tärkeää on kirjata sovitut asiat lyhyesti ja selkeästi esimerkiksi perehdytyskansioon. Koko henkilöstön tulee noudattaa yhteisiä toimintatapoja.